

SELFTUBES: KONŠTRUKCIA IDENTÍT VO WEBOVOM PORNE

Michal Bočák

Abstrakt

Štúdia prezentuje výsledky kvalitatívnej analýzy konštrukcie identít v titulkoch heterosexuálnych pornosnímkov na pornografických webových portáloch (*tubes*). Autor, konceptualizujúc porno ako súčasný západný androcentrický diskurz sexuality, argumentuje, že ak má porno apelovať na sociálne determinované túžby konzumentov/iek, nevystačí si s detailným snímaním tieh: musí reprezentovať identity ako „hotové“, široko zdieľané sociálne kategórie, pretože až ony dodávajú „mechanickému“ sexu status predstaviteľnej sociálnej situácie. Navyše, v rámci pornografizovanej kultúry, akceptujúcej pornografickú logiku aj mimo pornosféry, možno usudzovať, že porno sa významne podieľa na re-/definícii súčasných identít, a to nielen gendrov a túžob. Analýza pornografických titulkov jasne potvrdzuje úvodnú teoretickú konceptualizáciu identity/subjektivitu ako premenlivej, situačnej entity, ako aj rôzne aktuálnou teóriou identifikované aspekty identity, predovšetkým jej multiplicitný a intersekcionalný ráz. Ukazuje sa to najmä v systematickom mocenskom štruktúrovaní intersekcii gendrových, rasových/etnických, vekových a ďalších sociálnych kategórií, naturalizujúcich, podľa autora, centrálnu gendrovú asymetriu a androcentrický poriadok.

Kľúčové slová

pornografia – porno – web – subjekt – identita – konštrukcia – titulok videa – intersekcionalita – asymetria – androcentrizmus

VITAJTE V PORNOSFÉRE!

Pornografia,¹ ako sa zdá, v súčasnej západnej kultúre zaujala pozíciu dominantného diskurzu sexu/sexuality. Jedným z dôsledkov je to, že porno dnes významne obsahovo i formálne inšpiruje iné diskurzy (napr. móda, hudobný videoklip, reklama). Čoraz častejšie sa hovorí o pornografizácii kultúry (napr. McNair, 2002; Paasonen et al., 2007; Attwood, 2009), ba objavujú sa už i tézy o ére post-pornografickej (napr. Lillie 2004,

¹ Pornografiu možno s Jonathanom Lilliem (2004, s. 61) v skratke definovať ako „akúkoľvek sexuálne explicitnú reprezentáciu“; táto štúdia berie do úvahy multimediálnu prezentáciu, typickú pre prostredie webu. V ďalšom texte používam miesto termínu *pornografia* kratší výraz *porno*, ktorý sa už v kultúrnej paradigme štúdia pornografie plne rozšíril. Skúmanie porna ako diskurzu, rozvíjajúce sa na poli *porn studies*, sa snaží reflektovať porno aj s využitím jeho vlastných označujúcich: ako predpokladajú kultúrne štúdiá, ak by sme fenomény „zaobalili“ do neutrálnych, sociálne prijateľnejších termínov, zrejme by sme posunuli ich význam, čím by sme prispievali k ich zdanlivej disciplinácii, a teda by sme potlačali možnosti ich kritickej reflexie. Uvedomovala si to už Andrea Dworkin, jedna z najznámejších reprezentantiek antipornografického prúdu feminizmu, ktorá neprekladala grécke slovo *pornē* ako *prostitútku*, ale explicitne ako *kurva* (Dworkin používa angl. *whore*), pretože, ako autorka dôvodí, *pornē* bola v skutočnosti „najlacnejšou (doslovne), najmenej rešpektovanou, najmenej chránenou zo všetkých žien, vrátane štetiek“, bola opovrhovaná „sexuálnou otrokyňou“ dostupnou každému občanovi (Dworkin, 1996, s. 297) – a zamlčať túto skutočnosť použitím sociálne korektného výrazu by bolo politicky nežiaduce.

s. 62): dobe, keď sa porno a sex (v rovine diskurzívnej i sociálnej) zlučujú do nerozpletiiteľného komplexu a je čoraz ťažšie, ak nie nemožné, delimitovať ich.

V pornografizovanej kultúre sa žiada skúmať porno systematicky, snažiť sa vykladať jeho logiku, identifikovať princípy, ktoré stoja za jeho mocou (podrobná argumentácia v Bočák, 2011). Linda Williams v predhovore svojej knihy spomína zásadný postreh zo začiatku vlastného výskumu porna: nemožno sa nechať viesť obvyklým zovšeobecnením „ak ste videli jeden pornofilm, videli ste ich všetky“ (Williams, 1989, s. x), lebo sa tak môže neželane zahmlievať obsahová diverzita pornografie. Jej kniha pritom vyšla v čase, keď ešte bola pornoprodukcia výrazne centralizovaná v mediálnych korporáciách; jestvovali teda omnoho výraznejšie inštitucionálne tlaky na jej stereotypizáciu.

Aj po čiastočnej liberalizácii pornoprodukcie po masovom rozšírení webu (v 90. rokoch 20. storočia, výraznejšie po roku 2000) však treba domnienku typu „všetko porno je na jedno kopyto“ naďalej dôsledne dekonštruovať. Na základe viacerých indícií totiž možno predpokladať, že porno aj naďalej vytvára pomerne konštantné vzorce nášho vnímania sexu a sexuality, no jeho šablónovitost' v súčasnosti efektívne prekrývajú postmodernistický/konzumeristický diskurz liberalizácie a diverzifikácie sexuality v spojení s kustomizáciou (angl. *customization*) webu.

Akokoľvek modifikované, porno aj naďalej pripisuje sexualite komplexné významy. Mnohé z nich pritom cez konštrukciu identít (najmä performujúcich subjektov, ale aj implikovaných publik) vypovedajú mnoho o distribúcii moci v kultúre. I keď, samozrejme, môžeme, a nezriedka to aj robíme, týmto predstavám oponovať, reálnou mocou *významne* pretvárať mainstreamovú produkciu nedisponujeme.

V prvej časti štúdie sa zaoberám vybranými otázkami aktuálnej teoretickej reflexie porna, v druhej časti predkladám výsledky kvalitatívnej analýzy konštrukcie identít v titulkoch pornoklipov na webových pornoportáloch.

TOTO JE SEX (... AKO SME HO POŇALI): O VZŤAHU PORNA A REALITY

Porno je v konštruktivistickej paradigme sociálnych vied, v rámci diskurzívneho ponímania sexuality chápané ako osobitný diskurz konštruujúci sexualitu – so všetkými dôsledkami, ktoré naň pojmy ako *sociálny konštrukt* a *diskurz* (viac pozri napr. Bočák, 2009a) vzťahujú (napr. vznik v konkrétnom časopriestore, väzba na ideológiu konkrétneho spoločenstva, dôsledne regulovaný potenciál zmeny, úloha v distribúcii moci v kultúre a pod.). Prirodzene, **porno je špecifickou konštrukciou sexuality, pevne zrasťenou s dominantnou formou západných maskulínit.** Dominantný západný diskurz sexuality napr. redukuje sex na telesný akt, naturalizuje sexualitu ako telesné, orgánové.

Porno je jednou z mediálnych fikcií, aj keď väčšinou funguje v rámci realistického módu reprezentácie. To znamená, že **vytvára predstavu viac-menej neutrálnej reflexie sexu a skrýva to, že sex de facto konštruuje.** V realistickosti ako reprezentačnom móde

sa teda ponáša na spravodajstvo či dokumentaristiku.² Ak sme ochotní uveriť *realistic-kosť* akejkoľvek mediálnej fikcii, sme ochotní uveriť ju i pornu.

Opozícia fiktívnosť/realistickosť sa v rôznych pornožánroch realizuje rôzne: jestvujú snímky fiktívne (osobitne tie, ktoré simulujú naratívne filmy), ako aj realistické. Zdá sa, že v súčasnosti dochádza práve k posilňovaniu realistickosti porna (napr. v žánri *gonzo*), pretože mnohé videá (či aspoň trailery) neskrývajú, ba dokonca zvýrazňujú *proces svojej produkcie*, čoho cieľom je potvrdiť „realitu“ porna a cez ňu „realitu“ sexu. Vzrušovať má „reálne“ performované, nie simulované.

„Tak ako s vedomím sily diskurzu v konštruovaní sveta v súčasnosti pracujú sociálne vedy, z predstavy významného statusu porna v konštrukcii každodenných sexuálnych významov a praktík, z viery v silu reprezentácie, vychádza viacero politických hnutí. Konštruktivistická viera v moc významu je aj za aktívnym prístupom feminizmu k pornu. Popri prúde feminizmu, ktorý porno rezolútne odmieta, nastupuje prúd, ktorý predstavu ‚kompletného vymazania porna z našej kultúry‘ považuje za utopickú a hľadá skôr spôsoby, ako sa porna diskurzívne zmocniť, a tak aktívne subvertovať stereotypné významy, ktoré mainstreamová (najmä) heterosexuálna pornografia konštruuje. Cieľom už nie je porno zlikvidovať, ale destabilizovať jeho moc v definovaní (‚adekvátnej‘) Sexuality.“ (Bočák, 2011)

Príkladom subverzívnych aktivít môže byť pôsobenie alternatívnej pornoproducentky s pseudonymom Furry Girl,³ ktorá spísala aj základné atribúty alternatívnej pornoprodukcie (*alternaporn*).⁴ Uvádza medzi nimi napr. právo účinkujúcich subjektov na sebayjadrenie a sebadefiníciu, odmietnutie redukcie účinkujúcich na jednorozmerne *sexuálne* bytosti či „neudržiavanie stereotypov a negatívnych postojov k rase, veľkosti tela, genderu a sexuálnej orientácii“ (cit. podľa Watson, 2004; tam pozri kompletne znenie princípov *alternaporna*).

Pornografia zrejme zohráva ešte výraznejšiu úlohu v konštrukcii marginalizovaných sexualít: tieto sú vytláčané z verejného diskurzu, takže porno, ako oblasť mediálnej produkcie dominantne konzumovaná v privátnej sfére, môže fungovať ako alternatívny zdroj významov slúžiacich ako východisko pri tvorbe identity. Vidieť to napr. v gay porne, znázorňujúcom naratívny (gayskej) identity (napr. coming out, vzťah k heterosexuality, mužská homosexualita v maskulínnych prostrediach, napr. v športe a i.).

² Ani ony pritom nie sú „objektívne“, „pravdivé“ a pod. – sú iba dominantnými interpretáciami aktuálneho diaľnia/gnómickejšej situácie (pričom už aktuálnosť/gnómicnosť sú konštruované).

³ Už pseudonym aktérky a producentky (v preklade Chlpaté dievča) naznačuje nenormativitu vzhľadom na súčasnú pornoprodukcii a kultúru vôbec, ktorá výrazne preferuje odstraňovanie telesného ochlpenia (pričom ochlpenie diskurzívne abnormalizuje napr. prirovnávaním „neholiacich sa“, „zarastených“ ľudí k „barbarom“, „pralesným ľuďom“, „opiciam“ a pod.). Vnímaný v západnej kultúre ako absolútne skultúrnenie tela (t. j. zároveň vytláčanie prírodného), tento trend sa rozširuje z feminínnej aj do maskulínnej domény. Furry Girl, okrem vedenia viacerých alternatívnych pornoprodukcii, bloguje o politike sexuality na stránke Feminist.com.

⁴ Používa sa tiež označenie *indie* (z angl. *independent* – nezávislý) *porno*.

K problematike „sexuálnych utópií“ gay porna pozri znamenitú analýzu Freda Fejesa (2002).

O KOHO TU IDE: PÁR POZNÁMOK KU KONCEPTOM IDENTITY A SUBJEKTIVITY

Subjekt môže byť podľa postštrukturalistických ponímaní (prehľadne napr. Williams, 2002; Mansfield, 2000) definovaný ako **priesečník diskurzov** – bez nich žiadnej kultúrnej entity, teda ani subjektu nieto. Nie je len vehikulom rozmanitých diskurzov, no – keďže podľa postštrukturalistov/iek žiadna prediskurzívna, prekulturná realita, „akýsi politicky neutrálny povrch, *na ktorom* kultúra pôsobí“, neexistuje (Butler, 1999, s. 11, zdôr. v orig.) – **subjekt sám je diskurzmi konštruovaný**. Ony mu dávajú zmysel i význam(-y). Ako bytosti sme rámcovaní/é matricou subjektivít, ktoré sú „namiešateľné“ z dostupných diskurzov; výber subjektivity je, navyše, striktné rámcovaný imperatívom kultúrnej zrozumiteľnosti (napr. Butler, 1999).

Subjektivita nadobúda hlavne v diskurzívnej psychológii význam aktuálnej diskurzívnej pozície subjektu; je z princípu **premenlivá, nestabilná, situačná**, čím sa vymedzuje proti starším fixnejším interpretáciám identity. Je neprestajne artikulovaná či performovaná (predvádzaná, vykonávaná a tým neustále uvádzaná do života), cez čo je potvrdzovaná/spochybňovaná. Priebežne sa modifikuje práve na základe aktuálnej participácie na určitých diskurzoch.

Avšak v každodennom kontexte ani identita nefunguje ako unitárna kategória, v skutočnosti je identít, ktoré konkrétna kultúra vytvorila a ktoré v nej cirkulujú, ktoré neustále vedome či nevedome reflektujeme, viac alebo menej verne citujeme (a tak udržiavame či rekonštruujeme), mnoho (ide o **multiplicitu identity**), navyše, navzájom sa krížia v rozmanitých, kontextuálne (kultúrne) ukotvených konfiguráciách sociálnych identít s rôznym rozložením moci (ide o **intersekcionalitu identity**; pozri napr. Deaux 2002; Kolářová, 2008).

Hoci pojem subjektivita dobovo účinne poslužil ako reprezentant paradigmatického obratu, keď postštrukturalizmus prišiel so snahou o dekonštrukciu modernej predstavy esenciálnej („vnútornej“) identity, objavujú sa už hlasy o potrebe prekonania dištinkcie identita – subjektivita. Margaret Wetherell (2008) v úvodnom čísle časopisu *Subjectivity* spochybňuje snahu skúmať subjektivitu ako individuálne a privátne konania miesto domnele „prekonaného“ skúmania identít ako sociálnych a verejných štruktúr (privatizácia subjektivity môže, podľa autorky, zakrývať jej sociálny pôvod; môže byť napr. dôsledkom ideológie individualizmu a konzumerizmu). Wetherell vyzýva na konceptuálnu syntézu oboch pojmov, ktoré nie sú opozitné, skôr sa vhodne dopĺňajú.

Keďže identity sú integrálnou súčasťou uvažovania o sexualite, aj porno ich musí – navzdory zjednodušujúcemu presvedčeniu, že je len snímaním detailov tiel „v akcii“ – **publikám predkladať**. Práve identity, ako stereotypizované predstavy o (tiež iba kon-

štruovaných) skupinách ľudí, sú „obalom“ aktivity, ktorá by bez „ľudskej stránky“ nemala iný než „mechanický“ zmysel.

Zároveň má však identita v porne rozmer subjektivity: aktéri/ky sa situujú do istej pozície, nimi performované „identity“ majú výlučne ad hoc ráz. Predovšetkým v prípade súčasného webu je diskurzívna konštrukcia identít veľmi dynamická, takže treba uvažovať v rámci dynamického chápania identity (zdôrazňovaného v definíciách subjektivity).

Oblasťou, ktorú som sa rozhodol podrobne preskúmať, je jazyková konštrukcia identity. Aj tu vychádzam z konštruktivistického premisy, že jazyk (diskurz) je rozhodujúcim konštituentom sveta. Napr. žena či muž nemôžu byť „povoľní“ sami osebe, niekto (niečo) to o nich musí konštatovať. Zo samotného konania subjektu nadšene sa vrhajúcего do sexuálneho aktu nemusíme vyčítať, že je vedený „neukojiteľným sexuálnym pudom“ (ak tak aj urobíme, zrejme sme si túto interpretáciu museli niekde a niekedy osvojiť) – rovnaké správanie si totiž možno (s rovnakou relevanciou) interpretovať napr. ako „podľahnutie vzrušivosti situácie“, „prejav radosti zo sexu“ (napr. s „ideálnym/ou“ partnerom/kou), „dôsledok požitia omamných látok“ atď. Jedny z prvých náznakov, že „reálnym“ dôvodom konania je to, že žena/muž je „nadržanou štetkou“,⁵ nám v pornosnímke poskytujú práve titulok a ďalšie orientátory.⁶

PORNO 2.0: NOVÉ SPÔSOBY PRODUKCIE/KONZUMPCIE PORNA

Web, zvlášť web druhej generácie (web 2.0),⁷ produkciu a konzumpciu porna významne reštruktúruje. V nasledujúcom texte preto uvádzam aspoň niekoľko charakteristík, ktorými sa **webové porno**⁸ vyznačuje. Koncentrujem sa pritom, v súlade s cieľom svojho výskumu, na pornoportály určené na zdieľanie videomateriálov využívajúce technológiu streamingu (tzv. flashové video), inšpirované všeobecne zameraným videoportálom YouTube.com. Práve podľa jeho vzoru dotyčné portály vo svojom názve ob-

⁵ Sexualita „štetiek“ podľa dominantnej kultúry „nepozná hraníc“ – chcú „to“ kedykoľvek, kdekoľvek, s kýmkoľvek, akokoľvek; práve konštruovanú následnosť „dostal/a, čo ‚chcel/a““ porno využíva na legitimizáciu sexuálnej dominancie.

⁶ Prirodzený jazyk nie je jediným kódom, ktorý (spolu-)konštruuje (hyper-)sexuálne významy tela. Úlohu zohrávajú napr. aj typické znaky mainstreamovej heterosexuálnej pornografie, ktorými sú výrazné líčenie žien či oblečenie konotujúce sexuálne významy, t. j. praktiky, ktoré hovorová slovenčina reflektuje napr. v rozšírenom frazeologizme *byť zmaľovaná [doobliekaná] ako kurva*.

⁷ Podstatou webu 2.0, tzv. sociálneho webu, sú intuitívne ovládané webové služby, umožňujúce jednoduché zdieľanie akýchkoľvek (primárne) používateľmi/kami generovaných obsahov v rámci konkrétnej webovej komunity. (O'Reilly 2005)

⁸ Tiež webporno; synonymá: kyberporno (*cyberporn*), online či internetové porno (*netporn*).

sahujú výraz *tube* (amer. slang. telka, napr. *XTube.com*), resp. sú inou analógiou názvu YouTube (napr. *YouPorn.com*).⁹

Pre webporno je charakteristický rozvoj technologických a inštitucionálnych možností amaterizácie pornoprodukcie (tu nie v zmysle nízkej kvality snímok, ale skôr princípu umožnenia „ľudovej“ produkcie „zdola“):

„Rozčerenie dosiaľ pokojnej korporátnej hladiny pornografie spôsobili najmä zjednodušenie a všeobecné rozšírenie technológií (mobilné telefóny s integrovanými fotoaparátmi a kamerami, webkamery, poloprofesionálne kamery, *user-friendly* softvér na editáciu videa a pod.) a rozšírenie dostupnosti webu, a to aj do privátnej sféry.“ (Bočák, 2009b, s. 122 – 123)

Pochopiteľne, porno 2.0 (terminologická analógia so súvisiacim konceptom web 2.0) nie je natoľko decentralizované, ako by sa mohlo zdať. Množstvo webporna stále tvorí profesionálna produkcia, ktorá len využíva na svoju distribúciu novšie médium; podľa niektorých výskumov „[v]äčšina pornografie prístupnej online bola [aj tak; doplnil M. B.] vyprodukovaná profesionálne“ (Cronin & Davenport, 2001, cit. in Döring, 2009, s. 1902).¹⁰ Porno 2.0 je teda „viac 1.0“, než by optimistická perspektíva bola ochotná pripustiť: jediným rozdielom je často to, že profesionálne porno zostrihali a uploadli na web amatérski/e používatelia/ky. Navyše, mnohé firmy, produkujúce porno, na tubes zverejňujú trailery snímok, no prístup k celým filmom už spoplatňujú (viac Lynn, 2008; Bočák, 2011).¹¹

So zmenami webu sa menia i kontexty a praktiky recepcie: digitalizácia, ako píše Nicola Döring (2009, s. 1089), zjednodušuje vyhľadávanie, ukladanie i úpravu snímok a jednoducho ovládateľná technológia sprístupňuje možnosti vlastnej pornoprodukcie bežným používateľom/kám.

Pre web druhej generácie je charakteristické priradovanie značiek, kategórií obsahu pri uploadovaní – tzv. tagovanie (angl. *tag* – nálepka, visačka, prívlastok a pod.). Tim O'Reilly (2005) v súvislosti tagovaním laickými používateľmi/kami hovorí o princípe *folksonomy* (z angl. *folk* – ľud, ľudový; *taxonomy* – taxonómia, vedecká klasifikácia), čiže o „ľudovej klasifikácii“ obsahov. **S možnosťami kategorizácie performujúcich subjektov, realizovaných sexuálnych praktík či iných črt pornosnímkov získavajú väčšiu moc nad definovaním sexuality bežní ľudia.** (Bočák, 2009b, s. 123) Princíp folksonomy, t. j. kategorizáciu „odspodu nahor“, pripisuje portálu XTube aj Sharif Mowlabocus

⁹ Medzi najstaršie a v čase tvorby tohto textu najnavštevovanejšie portály (podľa t. č. aktuálnych štatistík *Alexa Top 500 Global Sites*) patria, okrem oboch už uvedených, napr. *XVIDEOS.com*, *xHamster.com*, *PornHub.com*, *PornoTube.com*, *RedTube.com*.

¹⁰ Mój výskum túto tézu potvrdzuje: mnohé zo snímok na tube-portáloch sú evidentne časťami vystrihnutými z dlhších profesionálne vyprodukovaných filmov (typicky separátna scéna pornofilmu alebo trailer). Totožnosť snímok je však maskovaná odlišnosťou titulkov, tagov a pod.

¹¹ Niektoré spoločnosti portály priamo vlastnia, iné si na nich reklamný priestor kupujú.

(2010, s. 71), pričom za prostriedok organizácie (a teda aj vyhľadávania) považuje práve tagy. Totožné sekvencie¹² sa bežne vyskytujú na viacerých portáloch, zväčša odlišne kategorizované a charakterizované, čo má osobitné dôsledky na recepciu snímky v rámci tej-ktorej stránky (analogicky s odlišnou recepciou akéhokoľvek filmového diela po prečítaní rôznych recenzií).

(Re-)produkcia pornosnímkov nekorporátnymi subjektmi prispieva k premiešaniu korporátnej a populárnej (= komonsenzuálnej?) nomenklatúry, čo, v súlade s cieľom svojho výskumu, považujem za najvýznamnejšiu s webom súvisiacu zmenu. Keďže videá okrem produkčných spoločností (vlastniacich/sponzorujúcich tubes) uploadujú aj laickí/é používatelia/ky, stáva sa otáznym, do akej miery ide o používateľské čítania a do akej o korporátne vnútené konštrukty. Domnievam sa však, že napriek odlišnosti inštitucionálnych pozícií uploaderov/iek titulky a tagy v podstate reprezentujú jednotný diskurz.

AKO PRENIKNÚŤ DO VÝZNAMOV: METODIKA ANALÝZY

Východisková výskumná otázka bola formulovaná takto: *Aké charakteristiky pripisujú titulky subjektom performujúcim v konkrétnej pornosnímke?* V snahe **hlbšie pochopiť spôsoby konštrukcie identít v titulkoch pornosnímkov** som sa rozhodol využiť **analýzu kvalitatívneho typu**: nazdávam sa, že práve kvalitatívny prístup môže hlbšie ukázať, *ako, akými spôsobmi* sa subjekt konštruuje.¹³ Širšie som sa inšpiroval princípmi interpretatívnej obsahovej analýzy, definovanými Barriem Gunterom (2000, s. 90 – 91); ako konkrétny výskumný prístup som zvolil *grounded theory* vo verzii Straussa a Corbinovej (1999). Metódu vystihujú, okrem iného, priebežné multidimenzionálne rozširovanie vzorky podľa vlastného uváženia, otvorené kódovanie dát, neustála komparácia a kategorizácia javov a im prisudzovaných pojmov, realizácia analýzy až do bodu teoretickej saturácie a jasného multidimenzionálneho ukotvenia teórie v dátach.

Okrem identifikácie spôsobov konštrukcie identít je zaujímavé poznať rozsah a aspoň obrysy štruktúry sledovaného fenoménu. Z úvodných nesystematizovaných pozorovaní som nadobudol dojem, že prevažujúce množstvo titulkov¹⁴ konštatuje určité charakteristiky vystupujúcich subjektov, no, samozrejme, bez údajov o množstve nemožno bez problémov hovoriť o tom, koľko videí tak robí naozaj. Napriek potenciálnym výhradám k takémuto postupu v kvalitatívnej analýze som tak bral do úvahy aj náznaky kvantita-

¹² Niekedy ide len o ich časti, inokedy sú videá vsadené v rozsiahlejšom kontexte pôvodného diela.

¹³ „Frekvencia výskytu [...] nie je všetkým. Niekedy málo frekventované, no veľmi nápadné alebo príznačné udalosti môžu mať na publikum najväčší dosah,“ vraví Barrie Gunter (2000, s. 57).

¹⁴ Ako upozorňujú Deacon et al. (1999, s. 8 – 9), nikto, kto deklaruje kvalitatívny prístup k skúmaniu médií, sa nezaobíde bez určitej predstavy o kvantitatívnom štruktúrovaní skúmaného fenoménu a tieto predpoklady – často napriek okázalému odmietaniu kvantifikácie – neraz prenikajú do výskumných správ, hoci len implicitne. (Podobne zrejme neexistuje „čisto“ kvantitatívna analýza bez typicky kvalitatívistickej snahy vidieť hlbší zmysel fenoménov.)

tívneho štruktúrovania javu (koľko titulkov vypovedá o zainteresovaných subjektoch či o tej-ktorej kategórii a pod.), ktoré sú v istom zmysle vedľajším (hoci smerodajným) produktom výskumu.

Vo výskume som využil program na kvalitatívnu analýzu *Qualyzer*.¹⁵ Ten mi pomohol v priebežnom vytváraní a preskupovaní kategórií. Do programu som postupne vkladal titulky a slovám či slovným spojeniam v titulkoch som v niekoľkostupňovom kódovacím procese priradzoval kategórie, ktoré som priebežne upravoval a hierarchizoval. Takto sa postupne kryštalizovala relatívna významnosť a vnútorná štruktúra jednotlivých kategórií. Vytvorené kategórie a kľúčové pojmy, ktoré ich sýtili, som potom podrobil jemnejšej analýze (hlavne vyhľadávanie kontextov konkrétnych slov na portáli a ich opätovné vzájomné porovnávanie).

Prvotný zámer dôsledne koncentrovať pozornosť výhradne na titulky som bol v priebehu výskumu nútený prehodnotiť, keďže interpretácia viacerých nejednoznačných titulkov si vyžadovala zhliadnutie videa. Kvalitatívny výskum totiž ráta s čo najkomplexnejším spracovaním dát a v princípe je proti „preparácii“ vzoriek z diskurzívneho kontextu.

Jedna zo základných typológií rozdeľuje pornografickú produkciu na heterosexuálnu a homosexuálnu (najmä gayskú). Aj keď sú rámcované spoločným radiacím diskurzom hegemonnej maskulinity (kritické zhrnutie konceptu pozri v Béreš, 2010) a na pornoportáloch nezriedka koexistujú, predsa sú odlišnými diskurzmi s odlišnou nomenklatúrou (Bočák, 2012). Preto som sa rozhodol svoju analytickú pozornosť zúžiť na jednu vetvu, heterosexuálnu pornografiu.¹⁶ **Na analýzu som si zvolil aktuálne najnavštevovanejší pornoportál typu *tube*: XVIDEOS.com.**¹⁷ Pri zhromažďovaní titulkov som v súlade so svojím výskumným zameraním do vzorky nezahŕňal tie, ktoré:

- obsahovali len meno a priezvisko účinkujúceho/ej bez ďalších faktov,
- pomenúvali iba samotnú sexuálnu praktiku (napr. *gangbang*, *anal*),
- boli čisto technickým názvom videosúboru, resp. číslom klipu,
- boli číro faktickým pomenovaním aktivity, miesta a pod. (napr. *One hot fuck*).¹⁸

Samozrejmosťou pri zhromažďovaní materiálu z pornoportálov je nadštandardná obozretnosť (kvalitné zabezpečenie počítača proti internetovým hrozbám).¹⁹

¹⁵ *Qualyzer* je jednoduchý open-source program, sprístupnený zdarma na stránke <http://qualyzer.bitbucket.org/>. Vo výskume bola použitá t. č. aktuálna verzia softvéru 1.1.2.

¹⁶ Na väčšine portálov je filter *straight* (angl. slang. hetero/-sexuálny/) nastavený ako východiskový.

¹⁷ Na jar 2011 bol XVIDEOS.com prvým tube-pornoportálom v globálnom indexe návštevnosti webstránok spoločnosti Alexa (pozri poznámku č. 9; medzi všetkými svetovými webstránkami sa portál umiestňoval okolo č. 50).

¹⁸ Na titulky, v ktorých subjekt úplne absentoval, som narazil len sporadicky, čo, myslím, potvrdzuje moje prvotné pozorovania, že porno je viazané na ľudí a ich identity veľmi výrazne.

¹⁹ Pri zbere materiálu som použil prehliadač *Mozilla Firefox*, ktorý ponúka možnosť doinštalovať rozšírenia blokujúce nežiaduci obsah (reklamné bannery, vyskakujúce okná atď.), napr. *NoScript*, *Adblock Plus*. Rozšírenie

Hoci sa vyskytujú vo verejnom priestore,²⁰ pri titulkoch pornovideí sa očakáva prvátna konzumpcia, čomu je prispôsobená aj ich jazyková forma. Preto sa pomenovanie častí tela v porne v podstate nerealizuje v neutrálnej rovine (skôr sa stretne napr. s označením *tits* – slang. kozy než *breasts* – prsia, prsníky, či *fuck* – jebať než *copulate* – súložiť), repertoár vulgarizmov je obzvlášť bohatý. Zámerom je situácii jazykovo „dodať štavu“, zároveň sa tým ale naznačuje, že ide o diskurz prvátny (aj keď skôr privatizovaný), t. j. diskurz, „kde sa *to* môže“.²¹

V pornografizovanej kultúre by sme, domnievam sa, mohli vymedziť (a mali reflektovať) dokonca **špecifickú lexiku charakteristickú pre pornosféru**. Pornografizmy majú základ hlavne v slangu z oblasti sexu a sexuality (napr. *get off* – urobiť /sa/ s významom sexuálne /sa/ uspokojiť), vznikajúcom v rôznych kultúrach,²² alebo sú produktom samotnej pornoprodukcie (napr. značka *POV*, z angl. *point-of-view* – uhol pohľadu, snímanie situácie z perspektívy subjektu; *amateur* vo funkcii substantíva i adjektíva). Výrazný emotívny (a hodnotiaci) náboj majú často používané hypokoristiká (*babe* – slang. kočka, babenka, kosť, *hottie* – približný význam slov. adjektív sexi, rajcovný/á, resp. substantív sexica/sexoš).

PORNOTITULKY A SPÔSOBY KONŠTRUKCIE SUBJEKTU

Za najdôležitejšie zistenie kvalitatívnej analýzy titulkov považujem skutočnosť, že **v konštrukcii pornografických subjektov zohrávajú rozhodujúcu úlohu**, popri aktuálnom situačnom positioningu subjektov, **rôzne sociálne identity ako „hotové“ kategórie**,²³ ktoré navyše **fungujú výrazne intersekcionalne**.²⁴ Práve identity ako neartikulované, no významovo nasýtené široko zdieľané osobnostné stereotypy umožňujú rýchlo

---

NoScript vo svojom východiskovom nastavení zablokuje všetky skripty na stránke, takže ktorýkoľvek z nich treba následne (na základe uváženia) povoliť manuálne.

²⁰ Obmedzenia prístupu sú zabezpečené iba úvodnou povinnou deklaráciou minimálneho veku a súhlasom osoby s podmienkami použitia (akceptácia sledovania sexuálne explicitných obsahov); treba tiež upozorniť, že mnohé stránky nemajú týmto spôsob zabezpečený prístup z vyhľadávačov.

²¹ Ako osobne zaujímavú, prekvapivú situáciu som vnímal návštevu českých či slovenských pornografických portálov: texty v češtine či slovenčine (v tejto štúdii som analyzoval anglické tituly) mi vyznievali „vulgárnejšie“. Azda je to tým, že od cudzieho jazyka má človek vždy väčší odstup než od „domácich“ vulgarizmov, ktoré pôsobia bezprostrednejšie.

²² Ako pomôcku na vyhľadávanie významov slangizmov som použil priebežne rozširovaný online slovník súčasného angl. mestského slangu UrbanDictionary.com.

²³ V prezentovanom výskume bola ako konceptuálna a metodologická inšpirácia braná do úvahy aj členská kategorizačná analýza (*membership categorization analysis*; prehľadne napr. Šmídová, 2009, s. 94 – 97), zaoberajúca sa najmä procesmi kategorizácie ľudí do skupín (aj na základe identít) v kontexte ich sociálnych dôsledkov. Napriek tomu, že v tejto práci nie je rozvinutý, pri systematickom použití uvedeného prístupu možno očakávať zaujímavé výsledky.

²⁴ Predpokladám, že prinajmenšom v profesionálnej produkcii si pri titulkovaní a kategorizácii videí uvedomujú, že čím komplexnejšia a konkrétnejšia je charakteristika obsahu snímky, tým lepšia bude jej pozícia vo webových vyhľadávačoch vo vzťahu k podobnej/súvisiacej vyhľadávacej fráze.

odkazovať, okrem iného, aj na sociálne konštrukty sexuality. V nasledujúcom texte interpretujem zásadnejšie výsledky analýzy. Ukážky uvádzam v angličtine (aj s jazykovými chybami), v zátvorke, v prípade potreby, uvádzam ich pracovné preklady do slovenčiny; príklady aj preklady vysádzam kurzívou.

Pracovne možno titulky deliť na „vysokodefiničné“, teda také, ktoré opisujú subjekty, prostredie a naratív komplexne (napr. *German girls washing masturbating and fucking on bmw car hood* [správne *hood*, pozn. M. B.] – *Nemecké dievčatá sa umývajú, masturbujú a šukajú na kapote BMW*) alebo „nízkodefiničné“, ktoré o subjektoch v skutočnosti mnoho nevytvádzajú (napr. *Stunning brunette* – *Nádherná brunetka*).

Z jazykového hľadiska, **subjekt v titulkoch najčastejšie vystupuje samostatne**. Ak je subjektov viac, ich počet niekedy vyvodit' možno (*Miley ann with the principal* – *Miley Ann s riaditeľom*), inokedy je formulácia príliš všeobecná (*Black mommas* – *Čierne maminy*). Pri titulkoch, ktoré obsahujú napr. slová *solo* (samostatná akcia; slang. označenie masturbácie) či *cam* (skratka z *camera*; tu webkamera sprostredkujúca sexuálnu aktivitu v erotickom čete), je samostatnosť subjektu samozrejmosťou. Reálne sa však takýchto prípadov vo vzorke vyskytlo minimum – „samostatnosti“ boli zväčša len **diskurzívne, nie sociálne**.

Aj keď ženské subjekty realizujú sexuálnu aktivitu s iným/i subjektom/mi, to, že sú v titulku samy, môže vyvolávať dojem, že sú samy aj v danej situácii (napr. za titulkom *Blond euro milf* sa skrýva snímka prezentujúca sex ženy s dvoma mužmi). Prítomnosť ďalšieho/ích subjektu/ov v snímke môžeme usudzovať napr. na základe slov vyjadrujúcich akt uskutočnený na subjekte (*Girl fucked hard* – *Tvrdo pojebané dievča*); v tomto prípade, keďže sa pohybujeme v rámci heterosexuálneho pornografického diskurzu, je opodstatnené presuponovať ako nositeľa aktivity muža (jemu sú zas takto určité vlastnosti, napr. tvrdosť, aktivita, pripisované nepriamo).

Významný rozdiel medzi mužmi a ženami v porne spočíva v tom, že ženy bývajú označované menom, osobitne kombináciou krstného mena a priezviska. Paradoxne, napriek tomu, že z pohľadu rozdelenia rol (*sexuálny*) *subjekt* – *objekt* sú jednoznačne objektmi, pomenovaním sú konštruované ako subjekty. Rozdiel medzi používaním výhradne krstného mena a jeho kombinácie s priezviskom je totiž v tom, že v druhom prípade, ako uvádza Liesbet van Zoonen, „sa pozeráme na osobu, nie iba na telo“ (van Zoonen, 1994, s. 101).²⁵ Pravdaže, v pornopriemysle je bežné označovať sa pseudonymami, ktoré sexuálnymi konotáciami „hovoria za seba“, napr. ak odkazujú na vlastnosť

²⁵ Autorka zhŕňa výsledky analýzy erotizácie mužov v magazíne *Playgirl*, uskutočnenej Ien Ang v roku 1983, podľa ktorej muži objektivizovaní *Playgirlom* boli pomenovaní krstným menom a priezviskom (zatiaľ čo ženy – objekty v mužských magazínoch typicky len krstnými menami).

osoby či naznačujú určitý naratív (tak či onak, na ich identifikáciu treba poznať zákonitosti diskurzu).²⁶

Muži sú, naopak, exnominovaní – ich identita tak v analyzovanom diskurze nie je podstatná. O identitu ale nie sú „ochudobnení“ výlučne bezmennosťou, berie im ju aj vizuálna redukcia tela: muži sú v snímkach de facto reprezentovaní penismi. Centrálna logika heterosexuálneho porna, zhmotňujúca sa v jeho vizualite (koncentrácia na telá ženské a „odfiltrovanie“ tiel mužských), sa teda signalizuje už v titulkoch.

Len depersonalizovaný penis môže fungovať ako materializácia, extenzia falusu. Dekorporalizácia penisu, jeho symbolická (jazyková, vizuálna) separácia od tela, umožňuje chápať performovaný sex ako aktivitu „na žene“ hocikým; penis bez (zvyšku) tela akoby patril akémukoľvek divákovi.²⁷ Jazykové, vizuálne i širšie uchopenie mužov v hetero porne korešponduje nepochybne aj s jeho produkčnými zákonitosťami: muži sú v ňom na rozdiel od žien podstatne horšie platení a málokedy získavajú status hviezd (hoci aj hetero porno má mužské „legandy“).²⁸

V titulkoch býva hojne signalizovaná gendrová identita: vlastným menom (v mnohých jazykoch sú výrazne gendrované), sporadicky aj označením subjektu rodovým zámenom (*My friend loves her some black cock* – tu má zámeno *her* expresivizačnú funkciu, no práve ono je jediným prvkom, ktorý jazykovo signalizuje gender), častejšie všeobecným pomenovaním osôb na základe gendru (*guy, girl, lady* atď.). **Mnohé z týchto pomenovaní pritom implikujú aj ďalšie aspekty konštruovanej identity**, napr. vekovú kategóriu či sociálny status (*lady, Ms* – prejav zdvorilosti, *mother* – v tomto prípade nie signál materstva, ale stredného veku). Využívané sú aj gendrovo špecifické komplexné pomenovania, typické pre pornografiu, napr. značky *milf* (z *mother I'd like to fuck* – matka, ktorú by som pretiahol)²⁹ či *bbw* (z *big beautiful woman* – veľká krásna žena; *bbw* sa poníma buď ako eufemizácia obezity, alebo ako prejav demokratizácie sexuálnej túžby).

²⁶ Uvádžanie „skutočných“ mien (pseudonymov) aktérov/ok v titulkoch je prekračovaním hranice mediality (fikcie) a reality.

²⁷ Slovom, v porne muži nie sú subjektmi v zmysle komplexných bytostí, sú jednoducho „výkonnými orgánmi“ falusu. Faktickým penetrátorom je hegémónna maskulinita využívajúca mužské telá ako svoje médiá. Z feministickej, antisexistickej perspektívy tak nepostačuje kritika pornografických reprezentácií žien, pozornosť treba sústrediť aj na reprezentácie mužov.

²⁸ Iná je situácia v gay porne; niektorí z heterosexuálnych mužov účinkujúcich v gay porne uvádzajú, že ich motiváciou je to, že si ich (na rozdiel od hetero porna) diváci vážia, ba priam ich uctievať.

²⁹ V skutočnosti nejde o matku v kontexte rodinných vzťahov, výraz pomenúva ženu zrelú, napriek tomu/práve preto príťažlivú. Slovo *mamina* sa v takomto význame občas používa aj v hovorovej slovenčine. MILF sa spravidla prisudzuje širší repertoár sexuálnych praktík, býva spájaná so sexuálnou skúsenosťou („už vie, čo [v sexe] chce“) a žiadostivosťou (objavovali sa tu ekvivalenty slang. slova *nadržaná*). V hetero pornodiskurze sa temer neobjavuje jazykovo mysliteľný mužský pendant (*D[ad]ILF*); kategória *dad/daddy* ale figuruje v gay porne.

Prostriedkom konštrukcie gendrovej identity môže byť aj **explicitné opísanie tela či jeho časti** – diskurz mainstreamového hetero porna sa kategoricky riadi logikou biologického determinizmu, v ktorej vizuálne identifikovateľné pohlavie automaticky signalizuje určitý gender, ako aj „prináležiacu“ sexualitu. Pri ženách sa okrem primárnych pohlavných znakov (vagína) významovo aktivujú aj sekundárne pohlavné znaky (prsia) či gendrové štylizácie tela (najčastejšie uvádzanou črtou je farba vlasov; a tá je, pravda, rozšíreným prostriedkom sociálnej stereotypizácie aj mimo pornosféry). Ak sa charakterizujú telá mužov, neprekračuje sa, ako som už uviedol, hranica penisu.

Ak gender/pohlavie nie sú určené explicitne jazykom, úlohu ich ukazovateľa preberá diskurzívny kontext snímky, napr. nastavenie „hetero“ filtra na portáli. Napr. v titulku *Sleepy blonde in lace jumps on man* nie je jasné, aké je pohlavie blond osoby, no slovom *lace* (čipka) sa naznačuje aspoň gender.

Ďalšími z rovín komplexnej identity, na ktoré sa zvykne odkazovať, sú rasa a etnicita.³⁰ Do tejto širokej skupiny podobne/súvzťažne regulovaných kategórií som pracovne zaradil signalizátory rasy, národnosti, resp. iného označenia etnika, z ktorého subjekt pochádza či ku ktorému je priraďovaný (veľmi často ide o kontinent – v adjektívach ako *Asian*, *Euro* atď.).

V rámci centrálnej rasovej (etnickej) opozície *čierna : biela*³¹ vyniká skutočnosť, že ako *black* bývajú pomenovaní/é muži aj ženy, kým slovo *white* (ak sa vyskytuje) sa omnoho častejšie vzťahuje na ženy. Nazdávam sa, že to poukazuje, okrem gendrovej distribúcie rasy, na potrebu diskurzívnej diverzity objektov, uskutočňovanej v záujme šírky ponuky: keďže pre hetero porno sú ako objekty podstatné ženy, sú to práve ich charakteristiky, ktoré sa musia diverzifikovať.

Kategória beloškosti (*whiteness*) je natoľko naturalizovaná, že je fakticky neviditeľná. Beloškosť je zvyčajne zvýznamňovaná až vtedy, ak rasalizované³² subjekty prídu do kontaktu (v tzv. *interracial*, medzirasovom žánri). Napr. titulok *Bbw emma bailey gone black* (*BBW Emma Bailey presedlala na čiernu*) nepriamo vyjadruje, že „veľká“, menom a priezviskom označená biela žena mala sex s čiernym mužom. Rasové charakteristiky subjektov sú vyvoditeľné z diskurzívneho kontextu na základe prostej logiky

³⁰ Podľa Chrisa Barkera (2006) etnicita opisuje „formovanie kultúrnych hraníc medzi skupinami ľudí, ktorí na základe diskurzívnej konštrukcie zdieľajú hodnoty, normy, praktiky, symboly či artefakty a sami sebou i druhými sú tak chápaní“ (s. 48), no rasa je v kultúrnych štúdiách tiež iba „diskurzívno-performatívnu konštrukciou“, ani ona nie je „vecou“ s univerzálnou alebo absolútnou existenciou, ale [vždy len] náhodnou a nestálou kultúrnou kategóriou, s ktorou sa ľudia identifikujú“ (s. 167). Rasa a etnicita sa (tu) prelínajú – neraz sa uvádzajú vo forme *rasa/eticita*.

³¹ V súlade s trendom v súčasných kultúrnych štúdiách v texte používam aj politicky „nabité“ (nekorrektné) výrazy (porov. vysvetlivku č. ix v Bočák, 2011, resp. aj pozn. č. 1 v tejto štúdiu).

³² Angl. *racialised*; pojem poukazuje na procesuálne vytváranie rasy ako kultúrnej kategórie alebo na „zrasovávanie“ toho, čo dovtedy cez kategóriu rasy „filtrované“ nebolo (pozri Skinner, 2007; porov. Barker, 2006, s. 167).

diskurzu: ak by boli subjekty rasovo homogénne, verbalizovanie rasy by nemalo zmysel – až rasové „skríženie“ je tým, čo je neočakávané, prekvapujúce. Môžeme si všimnúť, že aj v tomto prípade, zatiaľ čo žena je podstatná, muž je symbolicky zneviditeľnený. Zreteľná tendencia k exnominácii beloškosti má aj výnimky, ibaže zriedkavé (v analyzovanej vzorke sa vyskytlo pejoratívum *whitey* /beloško/, ktorého forma je zdanlivo zjemňujúca, ale obsah môže naznačovať pohrdanie; porov. napr. rozdiel *pani* – *panička*).

Navyše, badať tu, že **čierna je v symbolickej rovine dôsledne čiernou**: výraz *black* je v absolútnej prevahe nad potenciálne použiteľnými (aj keď nie neutrálnymi) slovami, ktoré by označovali určité aspekty telesnosti širšie, hoci i tu sa občas nájdu výnimky (*ebony*, *chocolate* a pod.; napr. v *Ebony babes together – Ebenové kočky spolu*). Fetišizáciu čiernej farby ako v rovine jazyka, tak i ďalších (napr. vizuálnych) kódov vo svojich úvahách o *black* sexualite naznačuje Dwight McBride, dôvodiac napr., že sexuálne pomôcky „vykazujú minimálnu či žiadnu podobnosť skutočnej fenotypovej černoškosti“ (McBride, 2005, s. 110).

Ani tu nemusí ísť o explicitné pomenovanie, naopak, **prináležitosť k etnickej kategórii býva signalizovaná etnicizmami, resp. sociolektizmami** (slangizmy, argotizmy). Etnicitu subjektu môžeme usudzovať napr. zo slov *momma* (slang, variácia neutrálneho *mother*, používaná v USA a Kanade) či *nigga* (afroamer. slang, variant vulgarizmu *nigger*).³³ Samotným maskulinitám a femininitám (a ich variáciami) sú rôznymi etnikami prisudzované rôzne označenia, ktoré – hoci sa môžu konceptuálne podobať – nie sú plne synonymné a zmysel majú výlučne v rámci etnickej (diskurzívnej) komunity.³⁴

Rasa a etnicita sú v tomto diskurze bezprostredne viazané na triedu. Titulok *Jazmine cashmere - cracker fucks that black ass* pomenúva sexuálnu aktivitu, ktorá prekračuje hranice nielen rasy, ale aj sociálnej triedy. Všetko to pritom robí jediným slovom – *cracker* –, slangizmom s dehonestujúcim podtónom, označujúcim chudobného/ú bieleho/u vidieckeho/u obyvateľa/ku juhovýchodu USA. Triedny stret sa posilňuje aj protikladom jemných, exkluzívnych konotácií pseudonymu pornoherečky (jazmín, kašmír) s konotáciami neohrabaného bedára, rasovo-triedna hranica je na dôvažok umocňovaná tabuizovanou sexuálnou praktikou (análny sex).

Vek participantov/iek býva signalizovaný nepriamo cez výraz, ktorý má potenciál konotovať príslušnosť subjektu k určitej vekovej skupine. Príkladom je rozdiel medzi slovami *girl* (dievča, mladší vek) a *woman* (žena, stredný vek), kde prvý výraz môže navodzovať dojem mladšieho veku aktérky.

³³ Slovo *nigga* má podobný pragmatický status ako napr. slov. *buzna* (resp. *buzerant*) pomenujúce gaya – ak sa ním označí príslušník/čka etnika/komunity, je chápané ako neutrálne; ak ho použije na označenie tohto subjektu niekto zvonka etnika/komunity, chápe sa ako ofenzívne.

³⁴ Napr. hypermaskulinitu pomenávajú výrazy *thug* v afroamerickom či *macho* v latino prostredí.

Práve slovo *girl* bolo v analyzovaných titulkoch najrozšírenejšie. V skutočnosti to nepoukazuje len na faktickú prevalenciu mladších žien, no aj na **celkovú tendenciu k ich diskurzívnemu omladzovaniu** (z *girls* „sa stávajú“ *teens* a z *women – girls*), čo zrejme bude súvisieť s ideologickým viazaním atraktivity na mladší vek. Už rozoberaná kategória MILF je vlastne z tohto hľadiska čiastočným prejavom kontradiskurzu, nie je však budovaná z pozície kritiky ageizmu, ale skôr marketingovej diverzifikácie „identít“ ako produktov spotreby rôznych cieľových skupín. Výraz *girl* tiež môžeme vykladať ako prejavenie kladných emócií (uznanie, ocenenie „kvalít“), čo, pravda, kontrastuje s pomerne drsným sexuálnym zaobchádzaním. Práve z tohto kontrastu ale, myslím si, vzniká potrebné významové napätie: dievča je subjektom, ktorý možno diskurzívne ovládnuť ľahšie než ženu (vyšší vek, reprezentovaný napr. slovami *MILF* či *lady*, už naznačuje v istom zmysle i vyšší sociálny status, konotuje rozvitejšie sexuálne kompetencie a pod.).

Výraznejšia veková kategorizácia je charakteristická skôr pre priestor mimo mainstreamu. Hojne reprezentovanou kategóriou mainstreamových stránok je *teen* (tínedžer/ka). Keďže účinkovanie v pornografii je legislatívne obmedzené vekovou hranicou 18 rokov, pojem *teen* nadobúda širší rozmer a zahŕňa aj osoby mierne presahujúce vek 20 rokov. Úlohu zabezpečenia uveriteľnosti mladšieho veku reálne starších perfromujúcich preberajú napr. vizuálna štylizácia subjektov (oblečenie a pod.), aktívacia vekovo podmienených verbálnych a nonverbálnych komunikačných registrov a pod., no práve jazyková deklarácia v titulku a/alebo tagu je v prostredí webu dozaista jednou z prvých indícií „tínedžerského“ veku, stanovujúcich náležitý interpretatívny rámec.

Dôležitým aspektom identity je aj otázka sexuálnej kompetencie. Základným protikladom štruktúrujúcim význam je v tomto prípade ***amaterizmus : profesionalita***. Amaterizmus je pravidelne vyjadrovaný výrazom *amateur*, vyskytuje sa v kontexte tzv. *reality* produkcie (snímanie sexu reálneho alebo za reálny vydávaného) a domácej (*home-made*) produkcie. Medzi inými označeniami snímok nízkej technickej kvality, ktoré však sľubujú o to „reálnejší“ obsah (očakávanie: bežní ľudia nedisponujú profesionálnou technikou – zároveň ani vyumelkovaným hraním), sú frekventované napr. *hidden* (skrytý) či *spy* (špehujúci/špiónsky) – reálne situácie snímané skrytou kamerou; taktiež *cam* (*camming* – snímanie webkamerou). Uvedené pomenovania sú viazané aj na konkrétne sociálne priestory.

Konštatovanie profesionality, objavujúce sa pri ženách, **nesignifikuje sexuálnu profesiú: funguje ako uznanie „kvality“ sexuálnej praxe** („ako profesionálka“). Titulok *Amateur swimmer became professional slut* (*Amatérska plavkyňa sa stala profesionálnou štetkou*) je ukázkovým naratívom prerodu z „obyčajnej ženy“ na „hviezdu“. Typické sú práve výrazy evokujúce sexuálne zamestnanie či konštruujúce povolonosť, spravidla ide o vulgarizmy. Významy týchto slov možno adekvátne interpretovať iba v pragmatickej

rovine, pretože aj keď bežne nesú negatívne konotácie, v porne je ich význam v konečnom dôsledku pozitívny (napr. titulok *Bad girl – Zlé dievča*). V tomto zmysle je pornologika nanajvýš pokryteckou: osobu alebo sexuálnu praktiku odsudzuje len naoko – reálne tým konštruuje perverzitu, ktorá je zamýšľaným objektom. Porno popravde funguje na podobnom princípe ako tabloidné médiá: aj ony poukážu na zvrhlosť, no cieľom pritom nie je publikum odradiť, naopak.

Subjekty sú často konštruované cez priestory, v ktorých uskutočňujú sexuálnu aktivitu. Priestory nie sú neutrálnymi kategóriami, ale – fungujúc „ako významové nosiče stereotypov o tom, kto by sa v [nich] mal, a kto nemal pohybovať“ (Bočák, 2012) – majú schopnosť jednoznačne konotovať určité identity.

Napr. vo fragmente jedného z titulkov, *Big tits at school (Veľké kozy v škole)*, nie sú pre konštrukciu významu dôležité samotné veľké prsia – s tými sa, napokon, v porne môžeme stretnúť v akomkoľvek prostredí. Omnoho signifikantnejšia je tu (potvrďuje to i samotný obsah snímky) **signalizácia prostredia a cezeň ako očakávateľných identít účastníkov, tak i** (na ne viazaných) **naratívnych línií**. Školské prostredie (so všetkými svojimi rekvizitami) totiž evokuje mladší vek subjektov, ktoré by sme v ňom „prirodzene“ očakávali, resp. ich generačnú odlišnosť (učiteľ/ka – študent/ka); zároveň nastoľuje kontext sociálnych vzťahov nerovnocenných mocensky (nadriadenosť/podriadenosť) a/alebo kompetenčne (skúsenosť/neskúsenosť). Azda aj preto nie je pornu s jeho obsesiou mocenskými hrami cudzie.

Podobne napr. kuchyňa ako významne gendrované prostredie môže vďaka jestvujúcim stereotypom jednoducho nastoľovať predstavu ženy starajúcej sa o domácnosť. Pornografická interpretácia situácie presuponuje, že žena v domácnosti je deprivovaná jednotvárnosťou, prázdnotou každodenného dňa a pocit osamelosti (prameniáci z predpokladanej sústavnej neprítomnosti jej pracovne zaneprázdneného manžela/partnera) je ochotná kedykoľvek zahnať sexom. Ukážkovo to robí časť jedného z titulkov, *Horny desperate housewife (Nadržaná zúfalá domáca pani*; alúzia na známy americký seriál *Desperate Housewives*, vysielaný na Slovensku pod názvom *Zúfalé manželky*), kde použitím adjektíva *nadržaná* akoby sa odhaľovali „skutočné“ (vnútorné, potláčané) túžby navonok sociálne asexualizovanej *domácej pani*.

Bežné je vyjadrenie vzájomného vzťahu performujúcich subjektov. Napr. titulok *Big tits 4 [for; pozn. M. B] a big dick (Veľké kozy pre veľkého vtáka)* nielenže ľudí desubjektívizuje (tým, že ich, ako už bolo ukázané na niektorých predchádzajúcich príkladoch, redukuje na časti tiel), ale použitím predložky *pre* jasne naznačuje, že telo-subjekt (muž) má „nárok použiť“ telo-objekt (ženu). Z hľadiska perspektívy opačná formulácia, s ktorou som sa stretol v titulku *Four Dicks For One Babe (Štyri vtáky pre jednu kočku)*,

by mohla byť interpretovaná ako protichodná tendencia jedine s ignorovaním falocentrickej diskurzu hetero porna.

Vzťah aktérov/ok vôbec **býva vzťahom asymetrickým**. Posilňovanie asymetrie a maskulinizácia sexuality sa zaujímavo realizuje v titulkoch *Enough is enough. time to punish that bitch* (Čo je veľa, to je veľa: čas potrestať tú štetku) či *I Fucked Your Stupid Face* (Pojebal som tvoju hlúpu tvár). Muž deklaruje právo na sex tým, že ženu označí za štetku či hlúpu (pohlavie/gender opäť vyvodíme až z kontextu). Ako sa ukázalo v ďalších rovinách analýzy, sloveso *punish* (po-/trestať) sa v titulkoch typicky vyskytuje (okrem sféry BDSM) práve v kontextoch so substantívom *bitch*. Pracuje sa tu s „motívom akejsi odplaty, falošnej ‚zásluhovosti‘ (objekt ‚provokoval‘, napr. pobytom v ‚nebezpečných priestoroch‘)“ (Bočák, 2012).

Pod vplyvom obsesie porna (ak nie kultúry ako takej) veľkosťou penisu je penis vykresľovaný dokonca ako prostriedok deštrukcie: v tomto prípade sa, podľa analyzovaného materiálu, využíva opozícia *malá/ý (tesná/ý) vagína/anus : veľký (hrubý) penis* (alebo jej modifikácie), mnohokrát posilňovaná zreteľne gendrovanou rasovou opozíciou *biela : čierny* (konotácie sa systematickým kombinovaním vzájomne posilňujú).³⁵ Mohlo by sa namietat, že charakteristiky častí tel nemožno interpretovať ako konštruovanie identít, no v pornografii, kde je telo centrálnym objektom, práve ony často plnia úlohu nositeľov významu o identite. Napokon, i v každodennom živote máme sklon napr. tvar očí, množstvo vrások alebo veľkosť svalov považovať za nositeľa istých vlastností osoby (čo-to z nich o dotyčnom človeku usudzujeme), takže i v porne môže napr. veľký penis fungovať ako vehikulum hypermaskulinity.

V záujme želanej interpretácie sa zvykne diskurzívne zdôrazňovať výsledok aktivity (otváranie, rozťahovanie otvorov). V jednej zo svojich štúdií (Bočák, 2012) to interpretujem ako „novú falizáciu kultúry, v ktorej sú, ako sa zdá, najdôležitejšie penisy a to, čo svojou veľkosťou spôsobujú.“

Maskulinizácia sexuality sa jazykovo prejavuje, okrem celkovo vulgárnej lexiky, používaním výrazov s až brutálnymi konotáciami (napr. titulky *Tight pussy gets smashed* – *Tesná pička zruinovaná*; *White pussy wrecka* [podľa všetkého afroamer. variant slova *wreck*; pozn. M. B.] – *Zdemolovanie bielej pičky*). V prípade tejto analýzy pritom nie je podstatné, či dôsledky sexu sú reálne také, ako sa pomenúvajú (hoci je v mainstreamovej pornografii badateľný trend „pritvrdzovania“, je to zriedkavé), dôležité je to, že pomocou jazyka pripisujeme situácii *určitý* zmysel, ktorý sa má stať východiskom *určitej* (a nie inej) interpretácie.

³⁵ Adjektíva *big, huge* (veľký, obrovský) sa najčastejšie viažu na penis a prsia; *small, tiny* (malý, drobný) zas na substantíva *babe* (babienka) a *tits* (kozy). Slovo *big* sa symptomaticky vyskytuje v akronyme *bbc* (z *big black cock* – veľký čierny kokot; interpretáciu pojmu pozri v McBride, 2005, s. 109). Adjektívum *tight* (tesný) sa vzťahuje hlavne na aspekty tel žien nižšieho (napr. „tinedžerského“) veku: funkciou je evokovať panickosť, nedotknutosť pohlavných orgánov.

V tejto „fascinácii deštruktivitou“ sú muži doslova démonizovaní, ale nepriamo, cez ženský subjekt, cez ženské telo. **V titulkoch dochádza k obracaniu objektifikačnej perspektívy:** „*Mnou* sledované reakcie *iného* (t. j. ženského) tela mi ukazujú, čo dokáže *moje* telo (v diskurze stelesnené pornohercom – médiom maskulinity), práve cez *ne* vidím *svoje* schopnosti – a tie sú objektom *mojej* fascinácie.“ Iluzórnym centrálnym objektom (v titulku jazykovým, v snímke vizuálnym) je žena, no reálnym objektom fascinovaného pohľadu (angl. *gaze*) je maskulinita, stelesňovaná (symbolicky tabuizovaným!) mužom.³⁶ Muži „obdivujú“ mužov, čo im je umožňované (predovšetkým) sprostredkované, cez ženy – v rámci diskurzu artikulujúceho hegemoniu maskulinity je to nelogické len zdanlivo. Partikulárnym zdrojom diváckej slasti môže byť nesporne mediovaná účasť na zdieľanej maskulínnej dominancii.

Zdá sa, že v heterosexuálnej pornografii je v centrálnej pozícii asymetria gendrová, na ktorú sa – v záujme jej posilnenia a zachovania – nabaľujú ďalšie asymetrie, ktoré ju spätne zahmlievajú, naturalizujú.³⁷ Zdá sa teda, že o sexe, o tom, či a ako prebehne, rozhoduje falus ako reprezentant hegemonie maskulinity, prisvojujúc si dokonca „právo“ využívať sexuálnu aktivitu ako „trest“ (čo už, pochopiteľne, vždy evokuje kontext znásilnenia).

KEĎ ORGÁNY NESTAČIA: TELÁ A „ICH“ IDENTITY

Pornografia sa obvykle konceptualizuje aj ako detailné snímanie participujúcich (napr. pohlavných) orgánov pri sexuálnej aktivite. Taktiež sa vníma „funkčne“; ako jedna z dominantných sexuálnych imaginácií dnešnej doby má, okrem iného, množstvu zo svojich konzumentov/iek (aspoň v určitej situácii) substituovať reálny sex. Avšak práve preto **porno nestačí detail na telesné časti – potrebuje evokovať určitú (viac či menej predstaviteľnú) sociálnu situáciu.** To možno robiť **jedine tak, že sa využijú rozmanití ľudia a ich identity:** nech sú aj nereálne, zle performované, ide o to, aby *tu a teraz*, t. j. v momente konzumpcie, boli akceptovateľné, uveriteľné.

Na prepájanie sexu a rozmanitých identít ako kultúrnych kategórií v porne vidno, že sex nie je ani v pornokultúre mysliteľný ako „čistá súlož“, ale ako aktivita, pre ktorej fungovanie sú podstatné komplexné významy. Zdanlivo *biologické* je v skutočnosti zásadne *kultúrne*. Napriek tomu, že sa nám to tradičné androcentrické gendrové diskurzy snažia vsugerovať (napr. cez animalizáciu sexuality), **ľudské sexuálne v princípe nemôže byť (čisto) telesné: ak telá performujú kultúru, stávajú sa tak jej vehikulami, sexuálne je výsostne kultúrne.**

V každom prípade, porno ako jeden z primárnych diskurzívnych priestorov konštrukcie sexuality treba neustále podrobovať interpretácii: aj keď sa zdá, že všetko odha-

³⁶ Podobnú argumentáciu rozvíja v časti *Homo-Heterosexuality* svojej štúdie Ian Cook (2006).

³⁷ Asymetria pornografického sexu ma zároveň núti pripomenúť tézu Dworkin z úvodu štúdie.

ľuje, pri zbežnom vnímaní skôr mnoho zahaľuje. Vzhľadom na ekonomickú a kultúrnu silu porna neobstojí jeho zavrhovanie; k destabilizácii moci ním re-/konštituovanej a distribuovanej, k dekonštrukcii stereotypov, ktoré re-/konštruuje, ba dokonca k dekonštrukcii dôležitosti (ale i domnelej marginality, ktorá je výsledkom marginalizácie) porna ako takého môže prispieť jedine jeho systematická, kontinuálna analýza.

ZDROJE

- Alexa Top 500 Global Sites. <http://www.alex.com/topsites> [19. 1. 2011].
- ATTWOOD, Feona: Introduction: The Sexualization of Culture. In: Attwood, Feona (ed.): *Mainstreaming Sex: The Sexualization of Western Culture*. London: I.B.Tauris 2009, s. xiii – xxiv.
- BARKEK, Chris: Slovník kulturních studií. Praha: Portál 2006. 208 s.
- BĚREŠ, Martin: Koncept hegemonické maskulinity (R. W. Connell) ako teoreticko-metodologický rámec rodovo citlivého skúmania medzigeneračných vzťahov. In: Balogová, Beáta (ed.): *Elan vital v priestore medzigeneračných vzťahov*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove 2010, s. 11 – 28. http://www.pulib.sk/elpub2/FF/Balogova1/pdf_doc/1.pdf [4. 1. 2011].
- BOČÁK, Michal: Diskurz: neurčitá cesta kulturných, mediálnych a komunikačných štúdií do centra svojho záujmu. *Kultura – média – komunikace (Spektákl, mijející realita a /ne/bezpečí informací. Diskursy/ o diskursu)*, 2009a, 1, č. 1, s. 117 – 146. <http://tinyurl.com/diskurz> [4. 1. 2011].
- BOČÁK, Michal: Porno, metro, sporno: súčasná gay/queer kultúra a heterosexuálne maskulinity. *Kultura – Média – Komunikace Speciál (Vyprávění – identita – difference. Vybraná témata kulturních studií)*, 2009b, 1, č. 2, s. 121 – 142. <http://tinyurl.com/maskulinity> [4. 1. 2011].
- BOČÁK, Michal: Prečo a ako penetovať... významy: zopár úvah o porne a porn studies. *Konstrukt: internetový časopis o kulturních studiích*, 2011, 2, č. 5. <http://www.konstruktmag.cz/preco-a-ako-penetrovat-vyznamy-zopar-uvah-o-porne-a-porn-studies/> [30. 5. 2011].
- BOČÁK, Michal: Ríše mužských slastí: heterosexuálne porno a gay porno ako priestory konštrukcie maskulinit a mužských sexualít. In: (Eds.): *Konstrukce mužské identity*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny 2012. [v tlači; tézy prezentované na interdisciplinárnej konferencii *Konstrukce mužské identity v minulosti a súčasnosti*; Olomouc, 10. 6. 2011]
- BUTLER, Judith: *Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity*. 2. dopln. vyd. New York – London: Routledge 1999. 221 s.
- COOK, Ian: Western Heterosexual Masculinity, Anxiety, and Web Porn. *Journal of Men's Studies*, 2006, 14, č. 1, s. 47 – 63.
- DEACON, David – PICKERING, Michael – GOLDING, Peter – MURDOCK, Graham: *Researching Communications: A Practical Guide to Methods in Media and Cultural Analysis*. London: Arnold 1999. 427 s.
- DEAUX, Kay: Social Identity. In: Worell, Judith (ed.): *Encyclopedia of Women and Gender: Sex Similarities and Differences and the Impact of Society on Gender*. Vol. 2: L – Z. Academic Press 2002, s. 1059 – 1067.
- DÖRING, Nicola M.: The Internet's Impact on Sexuality: A Critical Review of 15 Years of Research. *Computers in Human Behavior*, 2009, 25, č. 5, s. 1089 – 1101.
- DWORKIN, Andrea: Pornography. In: Jackson, Stevi – Scott, Sue (eds.): *Feminism and Sexuality: A Reader*. Edinburgh: Edinburgh University Press 1996, s. 297 – 299.
- FEJES, Fred: Bent Passions: Heterosexual Masculinity, Pornography, and Gay Male Identity. *Sexuality & Culture*, 2002, 6, č. 3, s. 95 – 113.

- Feminisnt.com. <http://www.feminisnt.com/> [15. 10. 2010].
- GUNTER, Barrie: *Media Research Methods*. London – Thousand Oaks – New Delhi: Sage 2000. 314 s.
- JACOBS, Katrien – JANSSEN, Marije – PASQUINELLI, Matteo (eds.): *C'lick Me: A Netporn Studies Reader*. Institute of Network Cultures. Amsterdam: Institute of Network Cultures 2007. 293 s. www.networkcultures.org/mediaarchive [15. 10. 2010].
- KOLÁŘOVÁ, Marta: Na křižovatkách nerovností: gender, třída a rasa/etnicita. *Gender, rovné příležitosti, výzkum*, 2008, 9, č. 2, s. 1 – 10. http://www.genderonline.cz/download/Rocnik_09_2_2008.pdf
- LILLIE, Jonathan James McCreadie: *Cyberporn, Sexuality, and the Net Apparatus*. *Convergence*, 2004, 10, č. 1, s. 43 – 65.
- LYNN, Jett: *The Deal with User-Generated Content*. *XBIZ.com*, 12. 4. 2008. <http://www.xbiz.com/articles/92416/porn+2.0> [4. 1. 2011].
- MANSFIELD, Nick: *Subjectivity: Theories of the Self from Freud to Haraway*. St. Leonards: Allen & Unwin 2000. 198 s.
- MCBRIDE, Dwight A.: *Why I Hate Abercrombie & Fitch: Essays on Race and Sexuality*. New York – London: New York University Press 2005. 251 s.
- MCNAIR, Brian: *Striptease Culture: Sex, Media and the Democratization of Desire*. London, New York: Routledge 2002. 246 s.
- MOWLABOCUS, Sharif: *Porn 2.0? Technology, Social Practice, and the New Online Porn Industry*. In: Atwood, Fiona (ed.): *Porn.com: Making Sense of Online Pornography*. New York: Peter Lang Publishing 2010, s. 69 – 87.
- O'REILLY, Tim: *What Is Web 2.0: Design Patterns and Business Models for the Next Generation of Software*. 2005. <http://oreilly.com/web2/archive/what-is-web-2.0.html> [27. 9. 2009]
- PAASONEN, Susanna – NIKUNEN, Kaarina – SAARENMAA, Laura (eds.): *Pornification: Sex and Sexuality in Media Culture*. Oxford: Berg 2007. 204 s.
- SKINNER, David: *Rasializované budoucnosti: Biologismus a měnící se politika identity*. *Sociální studia*, 2007, 4, r. 4, s. 53 – 80.
- STRAUSS, Anselm – CORBINOVÁ, Juliet: *Základy kvalitativního výzkumu: Postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Brno: Sdružení Podané ruce – Boskovice: Nakladatelství Albert 1999. 202 s.
- ŠMÍDOVÁ, Olga: *Jak zkoumat „utváření nerovností slovy“*. In: Šanderová, Jadwiga – Šmídová, Olga a kol.: *Sociální konstrukce nerovností pod kvalitativní lupou*. Praha: Sociologické nakladatelství 2009, s. 47 – 76.
- UrbanDictionary.com. 1999 – . <http://www.urbandictionary.com/>
- van ZONEN, Liesbet: *Feminist Media Studies*. London: Sage 1994. 173 s.
- Watson, Paul: *Alternaporn - We Sing the Body Politic*. *LazarusCorporation.co.uk*, 29. 2. 2004. <http://www.lazaruscorporation.co.uk/v4/articles/alternaporn.php> [15. 10. 2010]
- WETHERELL, Margaret: *Subjectivity or Psycho-Discursive Practices? Investigating Complex Intersectional Identities*. *Subjectivity*, 2008, 22, č. 1, s. 73 – 81.
- WILLIAMS, Caroline: *The Subject and Subjectivity*. In: Finlayson, Alan – Valentine, Jeremy (eds.): *Politics and Post-structuralism: An Introduction*. Edinburgh: Edinburgh University Press 2002, s. 23 – 35.
- WILLIAMS, Linda: *Hard Core: Power, Pleasure and the "Frenzy of the Visible"*. Berkeley, Los Angeles: University of California Press 1989. 331 s.

Selftubes: Construction of Identities In Web Porn

Abstract

This study presents results of the qualitative analysis of constructions of identities in heterosexual pornographic videos' titles on pornographic websites (tubes). Conceptualising porn as a contemporary Western androcentric discourse of sexuality, the author argues that if porn ought to appeal to socially determined desires of its consumers, it can't be done only by shooting the bodies in detail: it has to represent identities as "ready-made", widely shared social categories – these are what assign the status of imaginable social situation to (otherwise "mechanical") sex act. Moreover, in a pornographised culture which is accepting a pornographic logic also beyond the pornosphere it can be reasoned that the porn partakes on re-/defining of identities (meaning not only genders and desires) significantly. The analysis of porn videos' titles clearly confirms an introductory theoretical conceptualisation of the identity/subjectivity as an unstable, situational entity as well as it proves the multiplicity and intersectionality of identity, stated by its present theories. It appears notably in the systematic power structuring of the intersections of gender, racial/ethnic, age and other social categories, which actually are, according to the author of the study, naturalising the central gender asymmetry and the androcentric order.

Keywords

pornography – porn – web – subject – identity – construction – video's title – intersectionality – asymmetry – androcentrism

Michal Bočák (1982) je odborným asistentom na Inštitúte slovakistických, mediálnych a knižničných štúdií Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove. Skúma maskulinitu a queer identity v médiách, (webové) porno a televízne spravodajstvo z perspektívy spravodajských formátov. Jeho výskum inšpirujú najmä kultúrne a mediálne štúdiá, gender a queer studies a analýza diskurzu.

Mgr. Michal Bočák, PhD.

Inštitút slovakistických, mediálnych a knižničných štúdií
 Filozofická fakulta
 Prešovská univerzita v Prešove
 17. novembra 1
 080 78 Prešov
 Slovenská republika

michal.bocak@gmail.com

<http://michalbocak.weebly.com/>

Tento článok bol vytvorený realizáciou projektu *Dobybavenie a rozšírenie lingvokulturologického a prekladateľsko-tlmočnického centra*, na základe podpory operačného programu Výskum a vývoj financovaného z Európskeho fondu regionálneho rozvoja.